

Хө киргългън—эдл-ахун эрки чинртä төр

Шидрäs тангъчин колхоз-мудин болн совхозмудин отар болгънар хөд киргългън экл-хмн. Нургълдж торгън нооста хөд бскдг мана тангъчин эдл-ахун эн көдлмшин чинрнь дегд ик. Кесг мингън хөбчрин, намрин-увлин киитн, хур-чиитт, хаврин хар салькнд бдр-сө уга гишнъ хөбнä ард йовад, малин шим-шўус икдўлхин тōлä кегдсн социалистическ дөрләнä ашнъ—хөд киргългъяр диглгдхмн.

Эн джилд хөд киргългън, государствд сән чинртä, цевр ноос бгггън—цуг эн тоот, 1960 джилд 100 гектар газр болгъна тоод 304 килограмм ноос киргъдж авлгъна даалгъвран эдл-ахун гардачнр болгън ягъдж кўцäдж йовхин туск тооцан болдж гарх зөвтä.

Давсн увл болн эн хавр малд, нег улў хөн малд, йир таалта болв. Хар-газрт увлзсн хөд нургълдж газрин шимтä идгт йовад, чинәнъ сән никт, бавгър нооста, таргън-цадхлнъ увлзнъгäс гарв. Хөбчрин муурлтан уга көдлмшин болн килмджин ашд хөн-малин асрмдж ясрад, сән чинртä торгън ноос икär киргъдж авлгъна эв-аргъ учрагдсн.

Эн учрар, хөд киргългънд оданас авн эрки кергтä тоотинъ цугтагъинъ диглдж белдäд, хө киргългъиг бурдәнъгъу сәнär кўцäдж, государствд бөдм чинртä цевр ноос бгггън—колхозмудин болн совхозмудин гардачрин бäärн газрин Советсин болн эклц партийн организацсин, эдл-ахун эрки чинртä керг болджана.

Болв нидн джилд хөд киргългъ бурдäлгънд кесг дуту-дунд гарсн. Зоотехническ хäläвр сулин учрар, кесг эдл-ахусар хө киргългън оратад, хөд хагзлад, ноосан геесн йовдлмуд гарсн. Дакад эзн биш фўлдврин ашд нооснд бвсн-тоосн орулгдад, киргъджäх цагт ноосн керчгдäд, государствд зөвär ик ноосн му чинртäгъяр бггдсн, энўнä ашд кесг зун мингън арслнъга ору геедрсн.

Саршинск района, 2-ч номертä совхоз государствд багъ чинртä ноос бгснäs көлтä 540 мингън арслнъ мөнъгнä оругъан геесн. Целинн района „Балковский“ совхоз государствд 183 центнер ноос бвстä-

тоостагъар бгäд, бас зөвär ик гару ўзсн. Эн района „Западный“ совхозин государствд орулдж бггдснä цуг ноосна 80 процентнъ бвстä-тооста болн керчнъхä бäйсн.

Хөбчрин урмдинъ бөдлўлхин болн ноосна чинринъ ясрулхин тōлä, киргъдж авгдсн ноосиг отар болгънар тоолдж диглх кергтä. Эн бас ик чинртä төр, юнъгад гихлä, сән чинртä, цевр ноос киргъдж авсн хөбчнр мөнъгär ачлгдх йоста.

Бөлв ноос отар болгънар тоолдж диглгънд делгўдән зөвтä онг тävгдхн гих кергтä. Улгўрнъ, Приютненск района 107-ч номертä совхоз 1957 джилд хөбдäс ноос киргъдж авлгъна зурагъан давулдж кўцäсндән 103 мингън арслнъ мөнъгнä мөрä авсн. Отар болгънар ноос тоолдж эс диглджäснä ашд, эн мөрäг, хөбчрин көдлмшин ашинъ хäläl уга, теднä „чирäгъинъ“ хäläджäгъäд кирцäд хувачксн. Иим бärц — социалистическ бärц-зокалла төрүц ирлцджäхш.

Цуг эн тоот дуту-дундиг тоолдж, эн джил хөд киргългънд гаргъхмн биш. Эдл-ахун гардачнр, эднä зоотехникўд хөд киргългънä тодрха зура диглж авх зөвтä. Хөд киргългъиг сәнär бурдäхин тōлä, нооснд бвс-тоос болн ўрнъкä эс гаргъхин тōлä киргъачнр белдлгънд, цевр, у-сарул, модн полта, хагсу керсг болн хаша белдлгънд гол онгган тävхмн. Электрическ машигъяр хөд киргълх улста шишлнъ көдлмш кедж, тедниг сургъдж, сәнär белдхмн.

Хөбчрин бригадсиг хөд киргългънд эвинь олдж белдхин тōлä партийн, профсоюзн болн комсомольск организацс хөбчнр заагт ирлцнъгъу партийн—цäлгъврин көдлмш бурдäх зөвтä. Хөн болгънас икär ноос киргъдж авлгън, государствд бөдм чинртä цевр ноос орулдж бгггън—колхозмудин болн совхозмудин, цуг хөбчнрин эрки чинртä, нертä керг болджана. Эдл-ахун гардачнр, малин специалистнр болн партийн, комсомольск болн профсоюзн организацс эн дуудврин эргнд хөбчнриг болн киргъачнриг агсдж, хөд киргългъиг ўзмджтä сәнär бурдäхин тōлä батта ноолда кех зөвтä.